

Cem Özdemir, diputat al Parlament Europeu pels Verds alemanys, representa el pont entre la Turquia moderna i la Unió Europea. Segons ell, aturar el procés d'incorporació d'aquest país deixaria Europa sense un soci estratègic i, alhora, seria nefast per als reformistes turcs.

Quan el 1994 Cem Özdemir (Bad Urach, Alemanya, 1965) va ser escollit diputat al Parlament alemany es va convertir en el primer ciutadà d'ascendència turca que ho aconseguia. Aquest fill d'immigrants turcs, la comunitat més nombrosa a Alemanya, adverteix que Turquia no és allò que sembla a ulls occidentals. Segons ell, un partit islamista pot ser reformista i, en canvi, un exèrcit defensor del laïcisme pot ser un perill per a la democràcia.

—Les eleccions legislatives del 22 de juliol es van convocar en un clima de gran crispació a Turquia i també en plena crisi amb la UE. Ara hi ha qui considera trencat el procés d'integració de Turquia. Quin seria el resultat perfecte dels comicis des de tots dos punts de vista: estabilització interior i millora de les relacions amb la UE?

—Que guanyin les forces pro-europees, els partits que avalen les reformes. No els nacionalistes; però aquest perill hi és, ara per ara, atesa la crispació general i el fet que a Turquia no totes les coses són com semblen. Darrere les manifestacions suposadament de l'esquerra contra el primer ministre Erdogan hi ha molt nacionalisme camuflat. Necessitem que a Brussel·les hi hagi polítics amb visió àmplia de la política exterior i que reflexionin una mica des de la perspectiva geoestratègica. Que vegin que hi ha un país de majoria de població musulmana que pot anar en direcció a la democràcia, en direcció a Occident, o en direcció l'Iran i la república islàmica. Hem de tenir clar que el pla B per a Turquia, si fracassa el procés d'integració, no és una associació privilegiada, com diu la cancellera Angela Merkel i alguns altres, sinó una aliança amb Rússia i un acostament a l'Iran. Per a Europa no seria pas cap bona notícia. Potser Nicolas Sarkozy i els demòcrata-cristians

“Els islamistes han reformat més el país que no tots els governs anteriors”

EL TEMPS

alemanys haurien de pensar una mica què podria significar això en matèria de política energètica, de lluita contra el terrorisme, d'integració.

—**Segons els sondatges guanyarà Erdogan que, malgrat tot, pot perdre escons pel sistema electoral de Turquia, que és molt complex...**

—Efectivament, sembla clar que Erdogan serà reelegit, però no se sap si tindrà més escons o menys. Dependrà molt de quants partits entrin al parlament. Actualment hi ha la regla del 10%, i per sota d'aquest percentatge no hi ha representació parlamentària, cosa que vol dir que els petits es queden fora. Hi ha partits que han agrupat forces, alguns altres presenten candidats com a independents, que sí que tenen opció a escó. Poden sortir noves aliances polítiques que donin suport a l'AKP.

—**Erdogan i el seu Partit de la Justícia i el Desenvolupament (AKP) representen el procés de reformes que diu, però són una força islamista, per bé que moderada. L'oposició assegura que una combinació amb Ergodan al cap de govern i Abdul-là Gul a la presidència, com vol l'AKP, caminaria cap a la islamització del país.**

—Si això no ha passat els darrers tres anys o quatre no veig per què hauria de passar ara. El problema que té l'AKP és que una part de les seves bases és molt conservadora i religiosa, és veritat. Però la cúpula no. Creu en les reformes i veu que el futur és a la UE. La situació és paradoxal. Els qui aparentment són pro-occidentals, els qui anaven a les grans manifestacions, en realitat són moguts per forts sentiments nacionalistes. En canvi, els qui de portes enfora no semblen tan occidentalistes, els islamistes, en el fons ho són més.

—**Per a molts occidentals és complicat d'entendre-hi el paper de l'exèrcit: per una banda, s'erigeix en defensor de l'estat laic, de la separació entre església i estat, com a garant d'un estat no islàmic; però, per una altra, representa un perill constant de cop d'estat, com ho demostren els nombrosos precedents de la història recent. Com ho veieu?**

—Sí, ja us ho he dit, tot és una mica més complicat que no sembla. Representen la defensa de l'estat laic, però

això no és necessàriament equivalent a democràtic. El laïcisme, la secularització no és possible sense democràcia. La qüestió és qui és partidari de la democràcia, de l'occidentalització del país, d'un seguit de valors reformistes. L'exèrcit i algunes forces polítiques volen defensar els principis republicans, de l'estat laic, amb mètodes que no són democràtics. Les coses no funcionen així. República i laïcisme només tenen sentit en combinació amb democràcia, la democràcia d'un estat de dret. No es poden separar. Hem de tenir en compte que, en els quatre anys i mig de govern islàmic d'Erdogan, s'han fet més passes per atènyer reformes que no en els governs anteriors. Mai no s'havia avançat tant en aquesta direcció.

—**Erdogan no va aconseguir d'imposar Gul com a president pel boicot de l'oposició. En resposta a això, ha engegat una reforma constitucional per permetre l'elecció directa del president...**

“L'exèrcit vol defensar l'estat laic amb mètodes que no són democràtics”

—En realitat no hi ha cap més opció que l'elecció directa. És l'única solució al cul-de-sac actual. No es pot mantenir la situació d'ara, perquè significa que el govern sempre pot ser sotmès a xantatge. L'elecció de Gul va ser fallida perquè l'oposició la va boicotar en fer que no hi ha hagut el quòrum necessari a la cambra. Si l'oposició no va a la cambra no hi ha president. Si l'AKP presenta un candidat, els altres no hi van, no hi ha quòrum i es rebenta l'elecció. Això té poc a veure amb les regles de la democràcia. Democràcia vol dir acceptar la majoria.

—**Erdogan ha representat fins ara la línia d'apropament a Europa. Després de la victòria a França de Sarkozy, que vol blocar l'ingrés, queda cap possibilitat real per a Turquia?**

—S'ha d'admetre que és prou difícil,

a resultes de la situació interna turca. El nacionalisme turc, que és fort, reforça posicions com la de Sarkozy, reforça els arguments dels qui, com ell, són contraris a l'ingrés. Sembla com si els nacionalistes turcs i Sarkozy fossin grans amics que s'escoltessin i s'ajudessin.

—**Si més no, Sarkozy diu allò que pensa. Alguns altres, com el govern d'Angela Merkel, no consideren trencat el procés, però propugnen allò que anomenen associació privilegiada amb Turquia, no pas l'ingrés com a membre de ple dret.**

—Merkel pot dir allò que vulgui, però té uns socis, el Partit Socialdemòcrata, que la frenen. I també hi ha un acord amb la UE que són vinculants, unes negociacions i un procés que no es pot trencar fàcilment. Si Turquia compleix, no es podrà anar enrere. La senyora Merkel, a més, no fa campanya electoral, mentre que Sarkozy sembla que encara no l'ha acabada i continua per la via del bloqueig.

—**Sigui com sigui, els defensors de l'ingrés turc es van quedant una mica sols. Com encaixa la gent a Turquia aquest estira-i-arronsa amb la UE. Què en pensen? Creuen que els enganyen, que en realitat mai no els hi han volgut, n'estan decebuts...?**

—La gent no és contrària a la UE, continua volent-hi l'ingrés, però la majoria no creu que Turquia hi arribi a ingressar. Hi ha un gran escepticisme. Turquia se sent maltractada, estafada. I recordem també que hi ha un sentit d'orgull nacional: “Si no ens hi volen, nosaltres no els voldrem a ells.” Els senyals que arriben de Brussel·les són negatius, el vincle és com més va més difús. Com més febles són els senyals que envia Brussel·les cap a la incorporació, més feble la resposta dels ciutadans turcs a Brussel·les. Fa un parell d'anys, qualsevol declaració de l'eurocomissari per a l'Ampliació, Günter Verheugen, o del seu successor, Olli Rehn, anaven a primera pàgina. Ara van a la cinquena, o més enrere. I qui recull els fruits d'aquesta decepció són els nacionalistes, les forces retrògrades.

*Gemma C. Serra
Berlín*